Театр „ЛУЧЪ СВѢТА“ Хрещатик № 7.

Зверх програму історична картина

„ВЪ ДНИ ГЕТМАНОВЪ“

Не можна дивитись на останню сторінку на літеру Б!

Заповіт Т. ШЕВЧЕНКА

„Як умру, то поховайте“.

Музика К. Стеценка для фортепіано, ціна 40 коп.

Книгарня і музичний магазин

Л. Ідзіковського

в Київі, Хрещатик № 29. 5-5

Роспис міністерства освіти.

Невибагалива бюджетова комісія Державної Думи охоче зупиняється над кожною дрібничкою, яка може виправдати уряд, а разом з ним і Думу, в очах людности. Досі вже розглянуто скілька росписів, але таких приємних дрібничок усе не було, бо сінод, міністерство внутрішніх справ, міністерство юстиції, міністерство закордонних справ та инші, з бажанням Думи не рахувались, а робили те, що сами хотіли. Аж тепер знайшлась така приємна дрібничка в росписі міністерства народньої освіти, й докладник бюджетової комісії професор Капустін з радістю підкреслює, що нічого кращого й бажати не можна. За чотирі роки асігновки на народню освіту зросли у двоє й загалом „міністерство поставилось надзвичайно прихильно до цих задів і бажань Державної Думи“.

Не будемо розчаровувати шановного професора в його оптімізмові що до прихильности міністерства до бажань Думи. Може, міністерство справді було таке прихильне до Думи, хоча у всіх іще свіжі в пам'яти факти цілком протилежні. Та, мабуть, бажання Думи були настільки поміркові й незначні, що навіть після того, як „прихильне“ міністерство задовольнило їх, становище народньої освіти в Росії зосталось так само невтішним.

То правда, що за чотирі роки асігновки на народню освіту зросли мало не вдвоє. Але суть не в розмірах асігновок, а в тім, як і на що вони витрачаються.

Дума радіє, що асігновки на освіту зростають. А чи подумали депутати центра й правої над тим, які зміни настали у внутрішній організації народніх шкіл? Коли б вони посилкувались оцінити значіння зросту асігновок з цього погляду, радість їх була б не такою великою. Не треба бути депутатом третьої Думи, щоб зрозуміти ту елементарну істину, що суть не в кількости шкіл, а в їх вартости. А та вартість і тепер, при розмірно великих асігновках, зостається такою самою, як і за колишніх дрібних.

Поки в Росії не буде національної школи, в якій школярів навчатимуть їх рідною мовою, й поки не буде радикально змінено програми всіх народніх шкіл—доти ніякі асігновки, хоча б і здесятеро більші проти теперішніх, справу народньої освіти наперед не посунуть. Усі щирі прихильники освіти давно вже згодились з цим. А Дума, замісць того, щоб переконати уряд у помилковости його шкільної позиції, радіє й співає йому діфірамби.

Петро Ніщинський (1896-1911).

4 марта р. 1896 помер у м. Воротилівці на Поділлі Петро Ніщинський, вельми заслужений перекладчик кавказьких творів на українську мову та автор талановитої музичної картини „Вечорниці“ в надзвичайно популярним мужеським хором: „Закувала та сива зозуля“. Літературна діяльність небіжчика, хоч і не багата числом, все ж заслуговує на те, щоб пом'янути його „не злим, тихим словом“.

Ніщинський народився р. 1832 в селі Немещі, липовецького повіту, на Київщині; син сельського дяка, він звичайно дістав духовну освіту й певне пішов би протоптаною стежкою виховантів семинарії, як би доля не занесла була його на службу при російській місії в Афинах. Там він вступив до університету, скінчив його й вернувся р. 1857 до Росії вже з правами, які давала вища освіта. Бувши вчителем по гімназіях Одеси, Ананьева, Бердянського то-що, Ніщинський проте не занехаяв своїх українських симпатій, які й найшли нарешті практичне діло в перекладах з грецької мови.

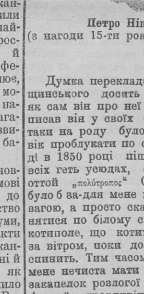

Петро Ніщинський
(з нагоди 15-ти років зо дня смерти).

Думка перекладати повстала у Ніщинського досить випадково й от як сам він про неї розказує. „Мені,—писав він у своїх споминах,—мабуть таки на роду було написано ввесь вік пробувати по світу, бо й справді в 1850 році пішов я блукати по всіх геть усюдах, стеменесінько ніби оттой „πολύτροπος“ Одисей,—ба ні: не було б ва-дин мене надто великою повагою, а просто сказати пішов я тинятися по білому світу, як те перекотиполе, що котиться та й котиться за вітром, поки доля або лихо не спинить. Тим часом, р. 1875 занесла мене нечиста мати в один непутящий закапелок розлогої Русі, по Йменю Ананьїв, правдивіше сказати—Вознінів (Gestankstadt), як мітко охрестив це місто один високоіменитий муж... З перших же днів мого мешкання в цьому бакаю я занедужав якось на диво химерною хворобою. Вохкий болотний клімат оцього повітового села надгородив мене проказою, само-ж мабуть справжньою, що вилала мені на очі: ноті болі перенесив я й півгора місяця позаяко сидіти в темній кімнаті та ще із завязаними очима, бо часом навіть неварокою пронесений поуз мене засвічений ліхтарь причиняв нестерпучі судороги у віках. Нудьга незвитяжна для чоловіка звиклого раз-у-раз шпортатися у книжках і скрипіти пером по папері! Що було його робить? Думав я, думав, як часами нервова хворість мозку дозволяла, і надумав от що. Гостював у мене П. І. Л—цький (муж моєї старшої дочки), повнідавочок священства на парафію по скінченню курса богословія в духовній семинарії одеській.

— А що, П. Ів-чу, ще ти не забув читати по грецькому?—запитав я зяти.

— Ба ні ще,—відповів той.

— Ну, так бери ж папір, чорнило, перо, бери й „Одисею“—он там десь у накривжику,—і читай мені „Одисею“.

Потрібні за для писання шпаргали незабаром появились і під зводом мого зовсім вохкого, мов хлющ, кабінета зазвучав божественний гекзаметр“...

З цього й повстав початок того перекладу „Одисеї“, що під псевдонімом Петро Байда виданий був р. 1890—1892 у Львові. Заохочений справедливими похвалами земляків, Ніщинський заходився й коло иншиx перекладів. Р. 1883 в Одесі надруковано „Антигону“, після якої пішла й „Іліада“. На жаль, останньої не встиг докінчити перекладчик і вже по його смерті переклад той почав виходити окремими рапсодіями в виданнях Львівської Видавничої Спілки (надруковано шість пісень).

Переклади Ніщинського, найбільш „Одисея“, мають велику ціну в нашому письменстві; вони дуже гарно, по-мистецькому передають чудовою українською мовою грецькі твори, додержуючи й складу оригіналу. Переклад „Одисеї“, як довічений і найбільш оброблений надовго зостанеться в нашому письменстві пам'ятником талановитому перекладчикові.

Р—а.

Страх шовіністів*).

Чутке до всього, що так чи инакше торкається народів, Новое Время“ закликає на ґвалт. Здавалося б за наших часів повної перемоги „руської національної ідеї“, в розумінні та трактовці П. Д. Мишкиновим та „націоналистами“, всі народні введені в відповідні межі. Всі народи замовкли, і це повинно було б служити досить ясним доказом того, що вони „благоденствують“. Але коли мовчання народів ще мало для наших „націоналистів“, то голосна заява гр. Корвіна-Мілевського, що на з'їзді об'єднаного дворянства урочисто відмовився за себе й за нащадків своїх, а також і за тих, що послали його, від польсько-литовських мрій та бажань та приєднаня до „руської національної ідеи“ повинна навіть їх задовольнити. Ця заява, що прозгучала справжнім новим приєднанням польсько-литовського краю до корінної Росії, знаменувала повне духовне зілляння. Все, здається, говорить за те, що при таких умовинах серце „націоналистів“ повинно тільки радіти і по мені і по яким би там було небезпекам. В дійсності ж „Нов. Вр.“ вважає, що сучасність, а особливо будучина, можуть навести д.д. патентованих патріотів на сумні гадки і наповнити їх серця турботою.

„Давно вже—пише цей орган—питання, звязані з нашим західним краєм, не вставали в такій повноті, як в останні дні. Питання про західно-руське питання в Дер. Думі, про початкову школу, межу осілости та польське земство в Дер. Думі,—все це має найближче відношення іменно до нашого заходу, найтісніше звязано з його—русско-малоруссско-білоруссско-польсько-литовсько-еврейськими зглобами (питаннями), і всі ці злоби ніби по якомусь чарівному рухові (sic!) з'явилися в Держ. Думі в засіданнях 7, 9 та 11-го числа“.

Суворинська газета надвичайно незадоволена з поводження кадетської фракції, яка голосувала проти поправки „о русскомъ преподаваніи въ начальной школѣ для русскихъ католиковъ Бѣлоруссіи, Малороссіи и Холмщины“.

Вона дуже неспочуваюче цітує при тому заяву лідера фракції народньої свободи. „Фракція“, говориться в заяві, могла б голосувати за цю поправку тільки тоді, коли б слово „русскій“ було замінено словом „рідній“, бо для білорусів рідна мова білоруська, а для українців „українська“.

Зате „Новое Время“ з великою приємністю цітує д. Стоуцкге, котрий в январській книзі „Рус. Мысли“ рішуче обстоює істнування тільки „русской“ нації і „русской культуры“. Газета продовжується з д. Стуцке, що термін „русскій“ не єсть „средняя“ з трьох „термінів“ (з добавками „велико“, „мало“, „біло“), а єдина „творимая“ нація.

Дуже незадоволено також „Новое Вр.“ з того, що кадети голосували за пропозіцію 78 членів про польське земство і мотивували це тим, що „фракція народньої свободи в своїй програмі написала принципіальну автономію Царства Польського“; згадана пропозіція все ж таки має хоч слабенький „отблеск“ цеї ідеї і тому фракція може поки що голосувати за польське земство, „чекаючи того часу, коли саме життя поверне найбільш живі елементи краю до постановки національних та державних питань найсправедливішої та найбільш принципіальної“.

Але що вже досіх пригоммулує новоременців та заставляє їх стурбовано дивитись на будучину, так це погляди польського органу деп. Бобинського „Dz. Petersb.“ та українського „Діла“, які цілком погоджуються з тим, що рішення національних питань лежить не в сфері взаємного

*) „Кіевскіе Отклики“ 23, II.